

PUTİN DÖNEMİNDE RUSYA'NIN GÜVENLİK DOKTRİNLERİ

Dr. Habibe Özdal
İstanbul Okan Üniversitesi
habibe.ozdal@okan.edu.tr

ÖZET

Uluslararası sistemin yapısı, başat güçlerin kimler olduğu ve gücün değişen/dönüşen yapısına ilişkin literatürde zengin bir tartışma vardır. Bu tartışmalardan biri de Rusya'nın uluslararası alandaki konumuna ilişkindir. Kimilerine göre Rusya düşüşte olan bir güç (declining power) olarak değerlendirilse de gerek Rusya'nın kendisine biçtiği rol gerekse de bu role paralel şekilde izlediği politikalar nedeniyle Kremlin, bölgesel ve küresel gelişmelerde belirleyici olabilmektedir. Bu nedenle Rusya'da dış politika yapıcılarının gözünden uluslararası sistemin ne şekilde değerlendirildiğini anlamak önemlidir. Bu çalışmada Rusya Federasyonu'nun 2000'lerden bugüne güvenlik doktrinleri incelenecektir. Söz konusu belgeler bu dönemde Rusya'da karar alıcıların düşünce sistematüğini, dış politika kararlarını ve uygulamalarını, Rusya'nın uluslararası alandaki konumunu ve erişmeye çalıştığı konumu anlamaya yardımcı olacak niteliktedir.

ATIF İÇİN: Özdal, Habibe, "Putin Döneminde Rusya'nın Güvenlik Doktrinleri", *Güvenlik Yazıları Serisi*, No. 56, Şubat 2021.
https://trguvenlikportali.com/wp-content/uploads/2021/02/PutinRusyasiGüvenlikDoktrinleri_HabibeOzdal_v.1.pdf

DOI: 10.13140/RG.2.2.15565.77280

ISSN: 2718-0557

Putin'in başkanlık döneminde Rus dış politika çizgisini belirleyen ve izlenecek yol haritasını gösteren üç temel belgeden bahsetmek mümkündür: Ulusal Güvenlik Konsepti, Askeri Doktrin ve Dış Politika Konsepti.

Giriş

Rusya'da liderler göreve gelmelerinin ardından Güvenlik Konsepti, Askeri Doktrin ve Dış Politika Konsepti gibi belgeler ile hem uluslararası alana dair bir 'durum tespiti' yapmışlar hem de dış ve güvenlik politikası alanlarında öncelikler ve tehdit algıları bağlamında izlenecek siyasetin çerçevesini belirlemişlerdir. Söz konusu belgeler uluslararası alandaki gelişmelere bağlı olarak belirli aralıklarla güncellenmiş ya da değiştirilmiştir. Küresel gelişmelere, diğer uluslararası aktörlerin politikalarına bağlı olarak öne çıkan konular, öncelikler ve tehdit algıları kimi zaman değişirken, 20 yılı aşkın süredir önceliğini hiç kaybetmeyen bazı konuların olduğu da görülmektedir.

Putin'in başkanlık döneminde Rus dış politika çizgisini belirleyen ve izlenecek yol haritasını gösteren üç temel belgeden bahsetmek mümkündür: Ulusal Güvenlik Konsepti, Askeri Doktrin ve Dış Politika Konsepti. Söz konusu belgeler çoğu kez birbirini tamamlayıcı bir nitelik gösterirken kimi kesişme noktaları da barındırır. Bu çalışmada esas olarak Ulusal Güvenlik Konseptleri incelenecek olsa da yer yer diğer belgelere de değinilecektir.

Rusya'da Ulusal Güvenlik Konseptleri

Rusya'da Putin'in Devlet Başkanı olarak göreve gelişi, 31 Aralık 1999'da Yeltsin tarafından atanması ile gerçekleşmiştir. Aynı koltuğa seçilmiş başkan olarak geçmesi için Mart'ta yapılacak seçimleri beklemek gerekmiştir. Ancak henüz seçimler gerçekleşmeden 10 Ocak 2000'de Ulusal Güvenlik Konsepti kabul edilmiştir. 1990'larda Rusya'nın ekonomik ve siyasi dönüşüm sürecinden geçtiği ve bu dönüşümün ekonomik çöküş ve siyasi istikrarsızlıklar getirdiği hatırdta tutulduğunda, Konseptte öne çıkan konular daha iyi anlaşılabilir. Putin'in ilk döneminde (2000-2004) ekonomide yabancı yatırımcının ülkeye çekilmesi öncelenmiş, siyasette ise özellikle Batı ile ilişkilerde işbirliğine yakın bir çizgi benimsenmişti. Konseptte de buna uygun olarak uluslararası ilişkilerde askeri gücün önemini koruduğu; fakat Rusya'nın dünya ekonomisine daha fazla ekleneneceği, uluslararası finans kuruluşları ile işbirliğini arttıracığı belirtilmiş ve ulusal çıkarların korunması için ekonominin sürekli gelişimi önkoşul olarak sunulmuştu. Konseptte yer alan bir diğer vurgu Batı ile ilişkilerde öncelenen 'eşitler arası' ilişkidir. Çok kutuplu dünyada güç merkezlerinden biri olmak, gerek devletler gerekse de uluslararası ve uluslar üstü kurumlar ile ilişkilerde eşit statü ve karşılıklı çıkar temelli ilişkiler Ulusal Güvenlik Konseptinde hedef olarak belirlenmiştir (Ulusal Güvenlik Konsepti, 2000).

2000 Güvenlik
Konsepti
belgesinde
tehditler, ülke
ekonomisinin
durumu;
kurumların
yetersizliği;
toplumdaki
sosyo-ekonomik
bölünme; örgütlü
suçların artışı ve
etnik gerginlik
şeklinde
sıralanmıştır.

Konsepte tehdit algıları da ülkenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik koşulları yansıtmaktadır. 2000 Güvenlik Konsepti belgesinde tehditler, ülke ekonomisinin durumu; kurumların yetersizliği; toplumdaki sosyo-ekonomik bölünme; örgütlü suçların artışı ve etnik gerginlik şeklinde sıralanmıştır. Bu dönemde ekonomik kırılganlık o denli merkezi bir konu olarak ele alınmıştır ki hem ayrılıkçı hareketler ekonomik çöküşe dayandırılmıştır hem de gelir adaletsizliği ulusal güvenlik tehdidi olarak belirtilmiştir. Son olarak, iç politikada ülkenin çok etnikli yapısı gereği halkların çıkarlarının ortaklaştırılabilmesi; dış politikada ise Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) etkinliğinin artırılması, yurtdışında yaşayan Rus vatandaşlarının haklarının korunması ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) üyesi ülkeler ile işbirliğinin geliştirilmesi gerekli görülmüştür. (Ulusal Güvenlik Konsepti, 2000)

2009 Ulusal Güvenlik Stratejisi

Ulusal Güvenlik Konsepti, 2009 yılında Ulusal Güvenlik Stratejisi isimli belge ile değiştirilmiştir. Bu dönemde Rusya'da Devlet Başkanlığı koltuğunda Dmitri Medvedev oturmakta, Putin ise Başbakanlık görevini yürütmektedir. Ancak bu görev değişimin anayasal kısıtlar nedeniyle gerçekleştiğinden lider değişimi farklı siyaset tercihleri getirmemiştir.

2009'a gelindiğinde uluslararası koşullar Rusya açısından 2000'lerin başından bir hayli farklılaşmıştır. Her şeyden önce Amerikan tek taraflılığının bir ürünü olarak Irak Savaşı gerçekleşmiş, bu müdahaleye en fazla karşı çıkan devletlerden biri olan Rusya, savaş sonrası yükselen enerji fiyatlarının olumlu etkisiyle uzun dönemdir beklenen ekonomik kalkınmasını gerçekleştirebilmiştir. Yine aynı dönemde eski Sovyet coğrafyasında Kırgızistan, Gürcistan ve Ukrayna'da *Renkli Devrimler* gerçekleşmiştir. Tüm bu gelişmeler ışığında Medvedev döneminde dış politikada Rusya, çok kutuplu uluslararası sistemde kutuplardan biri olmayı ve ABD'nin etkinliğinin dengelenmesini hedeflemiştir (Bugajski, 2009).

2008 yılındaki Gürcistan Savaşı sonrasında ise ABD'de yönetim değişikliğinin yarattığı siyasi atmosferin etkisi ve Washington'ın girişimiyle ilişkiler yeniden yapılandırılmıştır. Bu gelişme, Rusya açısından ekonomik modernizasyon (ve bu şekilde enerji ihracatına olan bağımlılığının azaltılması), yüksek teknoloji ürünlerine duyulan ihtiyaç ve bunlar için ABD

**Medvedev
döneminde dış
politikada Rusya,
çok kutuplu
uluslararası
sistemde
kutuplardan biri
olmayı ve
ABD'nin
etkinliğinin
dengelenmesini
hedeflemiştir
(Bugajski,
2009).**

ve AB ile yakın ilişkiler geliştirilmesi gerektiği düşüncesi ve eşit bir aktör olarak tanınma hedefine hizmet ettiğinden mümkün olmuştur.¹

Medvedev döneminin (2008-2012) en önemli gelişmelerinden biri şüphesiz Gürcistan Savaşı'dır. Medvedev, Gürcistan Savaşına ilişkin olarak -Putin döneminin devamı niteliğinde- Rusya sınırları dışında yaşayan Rus etnik nüfusun korunacağını ifade etmiş ve "diğer devletlerin olduğu gibi Rusya'nın da öncelikli çıkar alanı bulunmaktadır ve bu alan Rusya'nın özel tarihsel ilişkilere sahip olduğu dost ve komşu ülkeleri kapsamaktadır" demiştir. (Kramer, 2008) Bu gelişmeler ışığında, 2009'da kabul edilen "2020'ye dek Rusya'nın Ulusal Güvenlik Stratejisi" isimli belgede devletin ve toplumun güvenliğini ilk sıradaki hedef olarak ifade edilmiştir. İkinci sırada ekonomik büyüme ve hayat standartlarının yükseltilmesi gibi sosyal-ekonomik meseleler sıralanmış, ulusal güvenliğini sağlayabilmesinin ülkenin ekonomik potansiyeline bağlı olduğu belirtilmiştir.

Belgede Dış Politika Konseptinde olduğu gibi BDT ile ikili ve çok taraflı ilişkilerin geliştirilmesi ve BDT çerçevesindeki kurumsal bütünleşme projelerine ağırlık verilmesi gereğinden bahsedilirken, yakın çevredeki Rus vatandaşların korunması da öncelenmiştir (2020'ye dek Rusya'nın Ulusal Güvenlik Stratejisi, 2009).

Yine Yeni Yeniden Putin Dönemi

2012 yılında Putin'in yeniden devlet başkanlığı koltuğuna oturmasının ardından Dış Politika Konseptinde bir güncellemeye gidilmiş, Ulusal Güvenlik Stratejisi ise 2015 yılı sonunda değiştirilmiştir. 2016 yılı sonunda ise 2000 yılında ilki onaylanan Rusya Federasyonu Enformasyon Güvenliği Doktrini güncellenmiştir. Bu bölümde söz konusu belgelere ek olarak -her ne kadar resmi bir nitelik taşımasa da- yazında sıklıkla karşılaşılan ve Rusya'nın Savunma Bakanı Gerasimov'un ismiyle anılan Gerasimov Doktrini de kısaca incelenecektir.

2012-2020 döneminin en önemli gelişmesi, şüphesiz Ukrayna krizidir. Ukrayna krizi ve ardıl etkileri Ulusal Güvenlik Stratejisinde kendisini göstermiştir. Ukrayna'da Maidan gösterileri ile başlayan, Cumhurbaşkanı Yanukoviç'in seçimleri tekrar etmek zorunda kalması ve ardından koltuğunu Batı yanlısı olarak bilinen Yuşçenko'ya devretmesi yönetim değişiminden fazlasını berberinde getirmiştir. Doğu Ukrayna'da bulunan Donbass bölgesi

¹ 2012'de Medvedev dönemi sona ererken ABD ve AB ile yakın ilişkilerin kısa bir dönem için ve faydacı bir yaklaşımla hayata geçirildiği anlaşılmıştır. Enerji alanında birbirine rakip projelerin uygulamaya konulması ve dış politikada Arap Baharı ile başlayıp gittikçe derinleşen ayrılıklar, Rusya'nın Batı ile ilişkilerinde çatışmacı yaklaşımı geri getirecektir.

**Suriye, SSCB
sonrası dönemde
Rusya'nın eski
Sovyet
coğrafyası
dışında askeri
olarak doğrudan
ve geniş çaplı
olarak müdahil
olduğu yegâne
örnektir.)**

2021 yılı başı itibarıyla hala dondurulmuş çatışma niteliğinde ve Kiev'in kontrolü dışında bulunmaktadır. Buna ek olarak Ukrayna'ya bağlı Kırım da 2014 yılında Rusya tarafından ilhak edilmiştir.

Bu dönemde ele alınması gereken diğer konu ise Rusya'nın Suriye'de izlediği siyasettir. Zira Suriye, SSCB sonrası dönemde Rusya'nın eski Sovyet coğrafyası dışında askeri olarak doğrudan ve geniş çaplı olarak müdahil olduğu yegâne örnektir. Kırım'ın ilhakının ardından başlayan yaptırımlar ve akabinde düşen petrol fiyatlarının etkisiyle ekonomik olarak zor bir döneme giren Rusya için maliyetli bir dış politika olan bu askeri varlığın siyasi kazanımları olduğunu söylemek mümkündür. Rusya Suriye'de gidişatın yönünü belirlemiş, rejimin devamını mümkün kılmıştır. Bu siyasi kazanımın diğer belirleyicileri şüphesiz daha düşük profilli bir varlık gösteren ABD ve AB'dir. Fakat sebeplerinden azade, Rusya'nın Suriye operasyonu ile sadece Suriye'de değil Ortadoğu'da da varlığını arttırdığını söylemek mümkündür. Güvenlik stratejisi açısından bakıldığında Rusya'nın Arap Baharını ve Suriye'deki gelişmeleri nasıl değerlendirdiğini hatırlamak yeterlidir. Batılı devletlerin öncülük ettiği rejim değişikliklerine karşı iktidarı desteklemek ve ABD'nin tek taraflı politikalarını dengelemek Rusya'nın Suriye siyasetindeki en önemli önceliklerindedir. ABD ve AB'nin farklı gündemlerle meşgul olduğu dönemde Rusya dış ve güvenlik politikalarına uygun adımları atabilmiş ve gelişmeleri belirleyen siyasi bir güç olarak kendisini gösterebilmiştir. Yine de siyasi çözümün hayata geçirilmesi aşamasına gelindiğinde önemli sınırlılıkların ortaya çıktığı açıktır.

2015'te kabul edilen Ulusal Güvenlik Stratejisi'nde Rusya'nın küresel gelişmelerde sorun çözücü bir aktör olduğu belirtilirken uluslararası alanda büyük güçlerden biri olmak ülkenin uzun dönemli stratejisi olarak yer almıştır. Diğer yandan belge, 2009 yılındaki belgeden oldukça farklı bir tona sahiptir. 2009'da kalkınmaya ilişkin fırsatlara odaklanılırken, Ukrayna'da yaşanan gelişmeler üzerine, 2015'de Batılı devletlerin özellikle Avrasya bölgesinde izlediği politikaların Rusya'nın ulusal çıkarlarını baltaladığı söylenmektedir. Belgede "ABD ve AB'nin Ukrayna'daki darbeye verdiği destek ülkede derin toplumsal ayrışmaya ve askeri çatışmaya neden olmuştur" denilmiş ve Ukrayna'da aşırı sağcı milliyetçi ideolojinin güçlenmesi ve Rusya'nın düşmanlaştırılması neticesinde Rusya'nın sınırlarında uzun dönemli siyasi istikrarsızlık yaratıldığı ifade edilmiştir (Ulusal Güvenlik Stratejisi, 2016). Benzer biçimde, 2015 belgesinde Rusya'nın geleneksel etki alanında yaşanan Renkli Devrimler tehditleri arasında ele alınmıştır. Önceki dönemlerde yapılan değerlendirmelerden farklı olarak Renkli Devrimler, milliyetçi ve dini aşırı ideolojileri kullanan radikal gruplar, yabancı STK'lar ve bireyler tarafından

2015 belgesinde en önemli tehditler küresel istikrarsızlıklar ve enformasyon savaşları olarak belirtilirken ABD'nin füze savunma sistemi de tehditler arasında sayılmıştır.

Rusya'nın toprak bütünlüğünü ve siyasi istikrarını bozmayı hedefleyen faaliyetleri şeklinde belirtilmiştir (Ulusal Güvenlik Stratejisi, 2016).

Kırım'ın ilhakı sonrasında ABD ve AB'nin uygulamaya koyduğu yaptırımlar ve petrol fiyatlarındaki düşüş neticesinde Rus ekonomisinin içine girdiği darboğaz nedeniyle Ulusal Güvenlik Stratejisinde güvenlik, salt askeri güvenlik olarak tanımlanmamış, ekonomik güvenlik ve toplumsal düzen de vurgulanmıştır. Belgede, ekonomik güvenliğin, rekabet etme düzeyinin düşük olması ve hammaddeye bağımlı ekonomik yapı nedeniyle tehlikede olduğu belirtilmiştir. Kremlin'e göre uluslararası alandaki mücadele siyasi, ekonomik, finansal araçlar yoluyla gerçekleşmektedir. Bu araçlarla devletler jeopolitik kimi sorunlara çare aramaktadır. 2015 belgesinde en önemli tehditler küresel istikrarsızlıklar ve enformasyon savaşları olarak belirtilirken ABD'nin füze savunma sistemi de tehditler arasında sayılmıştır. Ayrıca NATO'nun Rusya çevresinde askeri altyapısını genişletmesi de tehditler listesindedir (Ulusal Güvenlik Stratejisi, 2016).

Aslı Olmayan Doktrin: Gerasimov Doktrini

Çalışmada daha önce irdelenen belgelerin aksine, Gerasimov Doktrini olarak ifade edilen yaklaşım, Batılı yazarların bir ifadesidir. Şubat 2013'te, Rusya Genelkurmay Başkanı General Valeri Gerasimov, haftalık bir Rus dergisinde yaptığı analizinde, savaşın değişen niteliğini belirtmiş ve artık savaşların ilan edilmediğini, savaş ile barış düzeni arasındaki çizginin muğlaklaştığını ve savaşlarda askeri olmayan unsurların yaygın olarak kullanılmaya başlandığını ifade etmiştir. Gerasimov, hibrit savaş kavramı ile de ifade edilen savaşın yeni biçimlerine ve kullanılan araçların değişimine ve çeşitliliğine vurgu yapmıştır (Bartles, 2016). Üstelik Gerasimov bu değerlendirmeyi Batılı devletlerin Arap Baharı sırasında toplumsal olayları desteklemesi üzerinden örneklendirmiştir. Makalenin yayımlanmasının ardından Batılı yazarlar, gazeteciler ve analistler, Rusya'nın Batı'yı istikrarsızlaştırmak için kullandığı/kullanacağı psikolojik, askeri, siyasi unsurları içeren operasyonlarını ifade etmek için Gerasimov Doktrinine atıfta bulunacaklardır (Galeotti, 2020). Nihayetinde kavramı ilk kez 2013'te kullanan Mark Galeotti Nisan 2020'de aslında böylesi bir Doktrin olmadığını yazmışsa da (Galeotti 2020) olmayan doktrin popülaritesi azalmamıştır.

Gerasimov Doktrini'nin yazında sıklıkla karşımıza çıkması, özellikle Ukrayna krizinde Rusya'nın izlediği siyasetten kaynaklanmıştır. Resmi üniforması olmayan 'yeşil adamların' Kırım'ın ilhaka varan süreci başlatması ve Doğu Ukrayna'da ilan edilmemiş savaşa ek olarak ABD'de

**Enformasyon
Güvenliği
Doktrinlerinin en
fazla dikkat
çeken yönü,
bireyin,
toplumun ve
devletin çıkarları
arasında bir
denge
kurulmasına
ilişkin ifadedir.**

2016'da yapılan Başkanlık seçimlerine Rusya'nın müdahale ettiğine ilişkin iddialar Gerasimov Doktrinine atıf yapılmasının nedenleridir.

Rusya Federasyonu Enformasyon Güvenliği Doktrini

Enformasyon, ulusal güvenliğin önemli bir alanı olarak görülmektedir. Rusya'da enformasyon güvenliği bugüne dek 2000 yılında kabul edilen ve 2016'da güncellenen Enformasyon Güvenliği Doktrini ile düzenlenmiştir. Rusya'nın enformasyon alanındaki ulusal güvenlik belgesi olarak görülen her iki belgede Rusya'nın ulusal güvenliğinin enformasyon alanındaki güvenliğine bağlı olduğu belirtilmiştir. Belgeler, ülkenin enformasyon güvenliği konusundaki yol haritasını, prensiplerini, amaçlarını içermektedir.

2000 yılında kabul edilen doktrinde Rusya'da enformasyon güvenliğinin sağlanması konusundaki ulusal çıkarlarının temelde ekonomik yapının, sivil toplumun ve politik sistemin korunması ile sağlanabildiğine işaret edilmiştir. Bununla beraber, dış tehditlerde enformasyon alanında artan mücadeleye dikkat çekilmiş, hem devletlerin hem de terörist örgütlerin faaliyetlerinin Rusya'nın bu alandaki çıkarlarını tehdit ettiği belirtilmiştir. Acil olarak yapılması gerekenler arasında enformasyon güvenliği alanında devlet politikasının temel kurallarının belirlenmesi, enformasyon alanındaki tehditleri tanımlamak, belirlemek ve öngörmek için ulusal enformasyon güvenlik sistemi kurmak ve geliştirmek, küresel ağlara ve sistemlere Rusya'nın enformasyon altyapısı ile aktif katılımını sağlamak konuları öne çıkmıştır. (Enformasyon Güvenliği Doktrini, 2000).

2016 yılında belgede güncellemeye gidilmesi, enformasyon alanındaki gelişmelerle birlikte devletlerin bilgi ve iletişim teknolojileri alanında daha fazla faaliyet göstermeleri ve bu faaliyetlerin siyasete olan etkisi ile açıklanmıştır. Belgenin amacı, bireyin, toplumun ve devletin hayati çıkarlarını, askeri-politik amaçlarla bilgi teknolojilerinin kullanımıyla ilişkili iç ve dış tehditlerden korumak olarak ifade edilmiştir. Yeni doktrinde 2015 yılındaki Ulusal Güvenlik Stratejisine benzer şekilde ülkeye yönelik tehditlerin arttığı ve stratejik istikrarın önemi vurgulanmıştır. Belgede enformasyon güvenliği 2000 yılındaki doktrinden daha geniş tutulmuş, devletlerin ve devlet dışı aktörlerin enformasyon alanında artan faaliyetlerine dikkat çekilmiştir. Rusya'da özellikle genç nüfusun doğru olmayan bilgilerle manevi ve ahlaki değerlerine zarar verildiği iddia edilmiştir. Buna uygun olarak bir yandan yerli enformasyon teknolojileri üretimi diğer yandan ise internet ve enformasyon güvenliği konusunda devletin rolünün artması gerektiği belirtilmiştir. Bilişim teknolojilerinin kritik rol oynadığı alanlar savunma, devlet güvenliği, ekonomi, bilim, teknoloji, eğitim ve stratejik

2000'lerin başından itibaren Rusya'nın dış politika ve güvenlik öncelikleri, Amerikan tek taraflılığının sona erdirilmesi, çok kutuplu bir sistem oluşturulması ve Rusya'nın da bu kutuplardan birini temsil ettiğinin diğer uluslararası aktörlerce tanınması olmuştur.

istikrar olarak belirtilmiştir. Ayrıca doktrinde üç temel mücadele alanı belirtilmiştir: (i) dış tehditler, (ii) Rus medyasının uluslararası alanda uğradığı ayrımcılık, (iii) enformasyon alanında karşılaşılan sorunlar. Diğer devletlerin siber saldırı kapasitelerinin artması ve askeri amaçlı siber saldırılar en önemli dış tehditler arasında sayılmıştır. Ayrıca resmi kurumlara, savunma sanayine ve bankacılık ve finans sektöründeki kurumlara yönelik siber saldırıların da arttığı vurgulanmıştır.

Enformasyon Güvenliği Doktrinlerinin en fazla dikkat çeken yönü, bireyin, toplumun ve devletin çıkarları arasında bir denge kurulmasına ilişkin ifadedir. Söz konusu denge, enformasyon alanında ulusal çıkarların korunması için zaruri görülmektedir. Tam da bu noktada bireysel hak ve özgürlüklerden ziyade devlet güvenliğine yapılan vurgu ile hükümet karşıtı düşüncelerin, muhalif görüşlerin kontrol edilmesi ve kısıtlanması, bilginin serbest dolaşımını engelleme ve enformasyon alanında devlet kontrolünün artırılması uygulamalarına gidilmesinin sinyalleri verilmektedir.

Belge incelendiğinde Rusya'nın enformasyon alanında geri kaldığına dair endişeler görülmektedir. Bu noktada Bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki dışa bağımlılığa dikkat çekilirken, bu alandaki bilimsel çalışmaların etkilerinin düşük olduğu vurgulanmış ve ayrıca bilim ile iş dünyası arasındaki zayıf bağlara dikkat çekilmiştir (Enformasyon Güvenliği Doktrini, 2016).

Sonuç

2000'lerin başından itibaren Rusya'nın dış politika ve güvenlik öncelikleri, Amerikan tek taraflılığının sona erdirilmesi, çok kutuplu bir sistem oluşturulması ve Rusya'nın da bu kutuplardan birini temsil ettiğinin diğer uluslararası aktörlerce tanınması olmuştur. Söz konusu tanınma, Rusya'nın Batılı devletler ve örgütler tarafından eşit bir partner olarak kabul edilmesi ile mümkün olacaktır. Özellikle 2000'lerin ikinci yarısından itibaren Rusya'nın Gürcistan Savaşı, Kırım'ı ilhakı, Suriye'de rejime verdiği destek bu amaca yönelik dış politika tercihleri olarak okunabilir.

Rusya'nın güvenlik alanındaki önceliklerine ve tehdit algısına bakıldığında 2000'lerin başından bugüne eski Sovyet coğrafyasının öne çıktığı, bölgesel entegrasyon politikalarına odaklanıldığı ve NATO genişlemesine sertliği gittikçe artan oranda karşı çıkıldığı görülmektedir. 2008'deki Gürcistan Savaşı ve 2014'te Kırım'ın ilhakı açıkça göstermiştir ki Ukrayna ile Gürcistan hattında gelişecek olası bir NATO genişlemesi durumunda Rusya ile Batı arasında doğrudan ya da dolaylı bir çatışma çıkması kaçınılmazdır. Söz konusu çatışma ihtimalinde, Rusya'nın NATO askeri kapasitesine erişme imkânı olmadığından, Moskova'nın hem sert güç unsurlarına hem de hibrit

Renkli

Devrimlerin bir
ayağının da
Rusya'da
gerçekleşme-
sinin önüne
geçmek Moskova
için
varoluşsaldır.

savaş tekniklerine başvurması şaşırtıcı olmayacaktır (Rumer, 2019). Son olarak, Renkli Devrimlerin bir ayağının da Rusya'da gerçekleşmesinin önüne geçmek Moskova için varoluşsaldır. Bu durum sadece güvenlik politikasında değil, enformasyon alanında da alınması gereken önlemler de kendisini göstermektedir.

Rus dış ve güvenlik belgelerinin incelenmesi, izlenen siyasetin anlaşılması bakımından son derece önemlidir. Zira Avro-Atlantik alanda güvenlik ve istikrarın sağlanmasında Rusya kritik önemdedir. Bugüne dek yaşanan gelişmeler göstermiştir ki sorunların çözümüne dâhil edilmeyen Kremlin, sorunun kendisi olabilmekte bu da tüm bölgeye yayılan bir istikrarsızlık yaratmaktadır.

KAYNAKÇA

Bugajski, Janusz. (2009). Dismantling the West: Russia's Atlantic Agenda. Washington, D.C.: Potomac Books.

Bartles, Charles K. (2016). "Getting Gerasimov Right". Military Review. January-February 2006. https://www.offiziere.ch/wp-content/uploads-001/2018/02/MilitaryReview_20160228_art009.pdf

Gerasimov, Valeri. (2013). "Tsennost Nauki v Predvidenii". Voennno Promışlenniy Kuryer. <https://www.vpk-news.ru/articles/14632>

Kramer, Andrew E. (2008). "Russia Claims Its Sphere of Influence in the World". The New York Times, 31 Ağustos 2008. <https://www.nytimes.com/2008/09/01/world/europe/01russia.html>

Rumer, Eugene. (2019). "The Primakov (Not Gerasimov) Doctrine in Action". Carnegie Endowment. <https://carnegieendowment.org/2019/06/05/primakov-not-gerasimov-doctrine-in-action-pub-79254>

Rusya Federasyonu Dışışleri Bakanlığı (2000). "National Security Concept of the Russian Federation". 10 Ocak 2000. https://www.mid.ru/en/web/guest/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptlCk6BZ29/content/id/589768

Rusya Federasyonu Dışışleri Bakanlığı. (2008). Information Security Doctrine of the Russian Federation, 9 Eylül 2000.

Rusya Federasyonu Dışışleri Bakanlığı (2016). "Doctrine of Information Security of the Russian Federation". 5 Aralık 2016. https://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptlCk6BZ29/content/id/2563163

Devlet Duması Uluslararası İlişkiler Komitesi (2009). "Russia's National Security Strategy to 2020". 12 Mayıs 2009. <http://interkomitet.com/foreign-policy/basic-documents/russia-s-national-security-strategy-to-2020/>

EK OKUMA

Darıcılı, Ali Burak & Barış Özdal. (2017). "Rusya Federasyonu'nun Siber Güvenlik Kapasitesini Oluşturan Enstrümanların Analizi". Bilig. Sayı 83, ss. 121-146.

Kovaleva, Natalya (2018). "Russian Information Space, Russian scholarship, and Kremlin Controls". Defence Strategic Communications. 4 (4), ss. 133-171

Tskygankov, Andrei P. (2019). Russia's Foreign Policy: Change and Continuity in National Identity. Lanham: Rowman & Littlefield.

Rumer, Eugene. (2016). Russia and the Security of Europe. Washington: Carnegie Endowment for International Peace Publication Department.

Uluslararası İlişkiler Konseyi (UİK) Derneği, Türkiye’de uluslararası ilişkiler çalışmalarının gelişimine katkıda bulunmak, ilgili alanlarda çalışanları bir araya getirmek ve çalışmalarını desteklemek amacıyla bir grup akademisyen, medya çalışanı ve dışişleri mensubu tarafından 2004 yılında tarihinde kurulmuştur. 2010 yılından beri *International Studies Association (ISA)* ortak kuruluşu ve 2016’dan beri de *Balkan Political Science Association (BPSA)* üyesi olan UİK, iki yılda bir düzenlediği *Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi* ile *Güvenlik Akademisi* ve *Dış Politika Akademisi* eğitim programlarını gerçekleştirmektedir. Uluslararası İlişkiler disiplininin Türkiye’deki gelişimine katkı yapmış öğretim üyelerine yönelik *Ustalara Saygı Ödülü* ile genç akademisyenlere yönelik *Teşvik Ödülü* veren UİK, başta *Uluslararası İlişkiler* dergisi ile *Güvenlik Çalışmaları* serisi olmak üzere kapsamlı bir yayım programı ile *Güvenlik Portalı (GP)*, *Türkiye Barışı Koruma Veri Tabanı (TÜBAKOV)*, *Kavram Avcıları* ve *Black Sea Young Reformers Fellowship (BSYRF)* projelerini hayata geçirmiştir.

UİK hakkında daha fazla bilgi almak için, lütfen [web sayfasını](https://www.uik.org.tr) (https://www.uik.org.tr) ziyaret ediniz.

© UİK 2021

Bu çalışmanın telif hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi (UİK)’e ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; UİK’in kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.